Beleids- en begrotingstoelichting

ONROEREND ERFGOED

Begrotingsuitvoering 2025

Ben Weyts

Vlaams Minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

VOORBLAD

I. INHOUDSTAFEL

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER 4
III. SAMENVATTING 6
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN 7
1. Transversale, horizontale doelstellingen 7
2. Overkoepelende strategische doelstellingen 7
V. BELEIDSVELD: ONROEREND ERFGOED 8
1. ISE THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED 8
1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement 8
1.2. Operationele doelstellingen 8
1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar 9
1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ...10
1.3.2. Overige entiteiten onder gezag 16
1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht 16
2. ISE PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG 17
2.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement 17
2.2. Operationele doelstellingen 16
2.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar 18
2.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ...19
2.3.2. Overige entiteiten onder gezag 26
2.3.3. Overige entiteiten onder toezicht 26
3. ISE KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG 26
3.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement 27
3.2. Operationele doelstellingen 27
3.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar 27
3.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's) ...28
3.3.2. Overige entiteiten onder gezag 36
3.3.3. Overige entiteiten onder toezicht 36
VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD 36
1. Apparaatskredieten 36
2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld 41
VII. LIJST MET AFKORTINGEN 41
VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN' 41
IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT' 42

X. BIJLAGE 'METADATA INDICATOREN' 43
XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF' 44
XII. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE" 45

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Als minister van Onroerend Erfgoed ben ik fier om terug te blikken, niet alleen op de verwezenlijkingen van de generaties die voor ons kwamen, maar ook op het eigen werk van het voorbije jaar. 2025 was een jaar van zaadjes planten voor ambitieuze beleidsinitiatieven, nieuwe opportuniteiten benutten en van duurzame samenwerkingen smeden.

2025 was ook een belangrijk investeringsjaar. Door gerichte ondersteuning houden we niet alleen ons erfgoed in stand, maar zorgen we er ook voor dat lokale gemeenschappen aan de slag gaan met erfgoed en hun rol in het Verhaal van Vlaanderen.

Veel Vlamingen gaan aan de slag met erfgoed en dat blijkt ook uit het aantal toegekende steundossiers. Elk van deze toekenningen staat voor zichtbare resultaten op het terrein. Het voorbije jaar slaagde ik erin aanzienlijke stappen vooruit te zetten in de afbouw van de wachtlijst voor restauratiedossiers, die maar liefst met ruim 20% is gereduceerd. Ik kende steun toe voor 41 dossiers, goed voor ruim 32 miljoen euro. Daarnaast blijft de erfgoedsteun volgens de standaardprocedure een groot succes: ik kende 1.169 dergelijke steunbedragen toe voor een totaalbedrag van ruim 48 miljoen euro. Eind 2025 lanceerde ik tot slot de oproep 'Iconisch monumentaal erfgoed' met een totaalbudget van 25 miljoen euro.

We blijven ook investeren in bondgenootschappen. Met een nieuwe samenwerkingsovereenkomst zetten we een beslissende stap om van Herita de 'National Trust' van Vlaanderen te maken. Eind 2025 gaf de Vlaamse Regering op mijn voordracht groen licht voor de eerste vijfjarige samenwerkingsovereenkomst met Herita, goed voor investeringen van bijna 40 miljoen, gespreid over de periode 2026-30. In 2030 wil Herita met 30 goed gerestaureerde en voorbeeldig ontsloten sites een breed publiek aanspreken. Dergelijke voorbeeldrol, waarbij Herita ook enkele toonaangevende Vlaamse sites beheert, waaronder intussen ook het kasteel van Beersel, verdient ondersteuning. Ook met PARCUM, Monumentenwacht en de regionale partners Stichting Kempens Landschap en Erfgoedstichting Vlaams-Brabant is er nu een samenwerking, zodat zij via hun werking of portfolio kunnen bijdragen aan de zichtbaarheid van de verhalen van Vlaanderen. Dit moet vanaf 2026 tot zichtbare resultaten beginnen leiden en Vlamingen nog meer mobiliseren voor ons erfgoed.

Ook niet alles wat er in 2025 gebeurde had al meteen een financiële weerslag. Er gebeurde immers ook veel op de achtergrond. Zo initieerde ik de eerste bijsturingen aan de regelgeving, met aanpassingen aan het onroerenderfgoeddecreet en besluit, met het oog op het optimaliseren van steuninstrumenten en het bijsturen van de erfgoedlening. Deze eerste aanpassingen zullen pas in 2026 hun beslag kennen en zijn de voorbode van een meer doorgedreven regelgevingstraject dat van erfgoed een lust moet maken in plaats van een last.

Kortom, ik ben ervan overtuigd dat we in 2025 opnieuw stappen vooruit hebben gezet om de uitdagingen voor onroerend erfgoed beslagen en bedacht aan te gaan. Om erfgoedzorgers, liefhebbers en beheerders te begeesteren. Om soms te kiezen voor minder beschermen om beter te beschermen. Om elke Vlaming nog meer 'fier op dat van hier' te maken.

III. SAMENVATTING

Bij de start van deze nieuwe regeerperiode legde ik de basis voor een versterkt onroerenderfgoedbeleid dat mensen aanspreekt en ondersteunt in hun liefde voor het prachtige erfgoed dat Vlaanderen rijk is. Speerpunten daarbij zijn:

- Sensibiliseren en fierheid aanwakkeren door het Verhaal van Vlaanderen te vertellen (aandacht voor publiekswerking en communicatie rond erfgoed);
- Drempels wegwerken door procedures te vereenvoudigen, regelgeving en instrumenten te optimaliseren, met Agentschap als coach;
- Het gebruik van, en investeren in, erfgoed aantrekkelijker maken.

In 2025 is veel werk verricht achter de schermen om dit in de komende jaren waar te maken. Ambities werden omgezet in projectplannen en projectplannen werden voorzien van de nodige budgetten en de juiste mensen. Ook waren er al eerste resultaten in de vorm van terreinverkenningen, analyses en evaluaties. Hoewel niet altijd zichtbaar voor de buitenwereld bieden ze de nodige kennis voor doordachte beslissingen die op het terrein écht het verschil zullen maken.

- Analyse van de regelgeving, het instrumentarium en de administratieve procedures en praktijken met het oog op vereenvoudiging en optimalisatie van de impact op het terrein
- Goedkeuring van het ontwerpvoorstel voor de verruiming van de projectsubsidies
- Opzet van het programma om erfgoedplekken tot leven te wekken met verhalen over de mensen achter ons erfgoed, naar het voorbeeld van de Britse 'Blue Plaque Scheme'
- Goedkeuring van een interne evenementenstrategie 2026-2029
- Terreinverkenning met beleidsaanbevelingen voor de openstelling van kerken
- Methodiekbepaling en kalender voor de evaluatie van partnerschappen.

Belangrijk deel van de voorbereiding was het versterken of actualiseren van bestaande samenwerkingen, en de uitbouw van nieuwe, om gezamenlijk en complementair in te zetten op het realiseren van de beleidsdoelstellingen.

- Samenwerking met Herita
- Samenwerking met Stichting Kempens Landschap en Erfgoedstichting Vlaams-Brabant
- Samenwerking met Monumentenwacht voor een campagne om beelden en gedenktekens in ere te herstellen
- Samenwerking met PARCUM voor het openstellen van kerken voor het brede publiek

In 2025 maakten we ten slotte ook werk van de nodige regelgevende kaders.

- Eerste principiële goedkeuring van de wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet voor de subsidies aan actoren en de erfgoedlening
- Eerste principiële goedkeuring van de wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit, het Varenderfgoedbesluit en het besluit over Vlaamse erfgoednetwerken voor de project- en beheerssubsidies en de onderhouds- en beheerspremies

- Goedkeuring van de bevoegdheidsoverdracht van alle handhavingstaken binnen het beleidsveld Onroerend Erfgoed naar het agentschap Onroerend Erfgoed.

Het voorbije jaar laat zich aldus samenvatten. De nodige kennis is verzameld, de partners gemobiliseerd en de kaders en randvoorwaarden bepaald. Alles is met andere woorden in gereedheid gebracht om met het Verhaal van Vlaanderen naar buiten te treden, naar de lokale gemeenschappen, naar alle Vlamingen.

TOTAAL – ONROEREND ERFGOED, excl. DAB's, excl. apparaatsuitgaven en programma B

					(duizend euro)
	AO	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
BA 2025	2.252	255	0	150.764	132.084
BA-JR 2025	2.252	255	0	169.778	161.248
BU 2025	3.394	385	0	129.910	119.039

PROGRAMMA QG – ONROEREND ERFGOED

					(duizend euro)
	AO	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
BA 2025	2.252	255	0	150.764	132.084
BA-JR 2025	2.252	255	0	169.778	161.248
BU 2025	3.394	385	0	129.910	119.039

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

/

1. Transversale, horizontale doelstellingen

/

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

/

V. BELEIDSVELD: ONROEREND ERFGOED

Het beleidsveld onroerend erfgoed werkt rond drie inhoudelijke structuurelementen: 'Partnerschappen rond onroerenderfgoedzorg', 'Kwaliteit van de onroerenderfgoedzorg' en 'Thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed'. Ik licht ze nader toe per ISE-deel, te beginnen met het 'Thema overschrijdend instrumentarium Onroerend Erfgoed'.

1. ISE THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED

Het ISE 'Thema-overschrijdend instrumentarium onroerend erfgoed' omvat alle taken, doelstellingen en budgetten die verband houden met het beleidsveld Onroerend Erfgoed en die niet eenduidig toe te wijzen zijn aan de andere twee ISE's. Deze regeerperiode stellen we deze ISE in het teken van het begeesteren van de Vlaming voor erfgoedzorg, met grotere aandacht voor het promoten van erfgoed(zorg) en het uitdragen van de resultaten die het beleid en de sector boeken.

Voor dit ISE hanteren we één indicator, met name over kennisproductie en –verspreiding. Deze indicator is gekoppeld aan de strategische doelstelling 'We begeesteren met goede praktijken' en de operationele doelstelling 'We bieden relevante kennis en expertise aan erfgoedbeheerders en professionals om een kwaliteitsvolle en begeesterde erfgoedzorg te ontplooien'. Een beperking van de indicator is dat er moeilijk een streefwaarde vastgesteld kan worden.

In 2025 publiceerde het agentschap in totaal 175 rapporten, handleidingen, afwegingskaders en richtlijnen, een sterke toename ten opzichte van 2024. Deze vertegenwoordigen een kostprijs van 1.866 keuro, wat een gelijkaardig bedrag is ten opzichte van vorig jaar.

1.1. Strategische doelstelling op het niveau van het inhoudelijk structuurelement

SD: 'We begeesteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen'

1.2. Operationele doelstellingen

OD: 'We bieden relevante kennis en expertise aan erfgoedbeheerders en professionals om een kwaliteitsvolle en begeesterde erfgoedzorg te ontplooien'

Erfgoedzorg vergt kennis. Ook in 2025 maakte het agentschap werk van kennisopbouw ten bate van de erfgoedzorgers op het terrein én van het opnemen van een actieve rol binnen een complementair kennisnetwerk van professionele onderzoeks- en beheerspartners:

- Met het oog op een optimalisering werd de internationale werking van het agentschap geëvalueerd. Een externe opdracht voor de opmaak van een inventaris van kennisnoden en -aanbod is opgestart (zie begrotingsartikel QG0-1QGD2AA-WT);

- Specifiek voor vakmanschap werd een rapport met beleidsaanbevelingen opgemaakt;
- Lokale besturen, erkende onroerenderfgoedgemeenten, IOED's, collega's en erfgoedprofessionals wisselden kennis en ervaring uit tijdens de Trefdag Inventarisatie Bouwkundig Erfgoed;
- Een Landschapscontactdag over stromende landschappen en een Contactdag Bouwkundig Erfgoed over dorpse waarden vonden plaats, alsook een eigen verdiepende opleiding over de vroege middeleeuwen.

OD: 'We spelen consequent de resultaten uit van onze beheerspraktijk om erfgoedgemeenschappen te begeesteren'

Het erfgoedbeleid houdt veel mensen bezig en kan inspirerende resultaten voorleggen: archeologisch onderzoek, onderhouds- en restauratiewerken, herbestemming en ontsluiting. Ze zorgen ervoor dat wij het Verhaal van Vlaanderen levend houden. In 2025 werd verder ingezet op het consequent uitspelen van resultaten én tegelijk de nodige voorbereiding getroffen om de kansen hiervoor nog beter te benutten:

- Om de uitstraling van publieksevenementen te versterken, werd een evenementenstrategie opgemaakt;
- De opportuniteiten voor jongerencommunicatie in geplande beleidsinitiatieven werden in kaart gebracht. Dit vormt de basis voor een verankering hiervan in het communicatie-aanbod;
- Er werd een ontwerpvoorstel opgemaakt voor de verruiming van de projectsubsidies;
- De resultaten van de zes syntheseprojecten die in 2022 een projectsubsidie ontvingen werden voorgesteld op de studiedag 'Syntheseonderzoek Archeologie;
- De oproepen voor projectsubsidies voor educatie en publiekswerking en synthese onderzoek archeologie werden gelanceerd met vakmanschap als overkoepelend thema;
- Samen met de partners het VLIZ, Awap, de Universiteit Gent, VUB, Visit Flanders en de stad Oostende werd de achtste editie van IKUWA (Congress for Underwater Archaeology) georganiseerd;
- Samen met onder andere Universiteit Gent organiseerden we de 16de editie van de International Convention on Archaelogical Prospection (ICAP2025) over archeologische prospectie;
- Het agentschap ondersteunde de conferentie 'The International Big Stuff 2025' in Gent en Perth. Deze editie had als thema 'skills, machines and heritage in motion' en was een organisatie van ETWIE, Industriemuseum en de Stad Gent.

1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED, MVG excl. DAB

		(duizend euro)
	VAK 2025	**VEK 2025**

2025	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	4.155	10.513	3.927	4.012	11.809	3.196
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**4.155**	**10.514**	**3.927**	**4.012**	**11.809**	**3.197**

Inhoudelijke toelichting:

BA betekent de goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement. BA-JR staat voor de goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening.

Het grote verschil tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening valt hoofdzakelijk te verklaren door de opname in de jaarrekening van het overgedragen saldo van het Fonds Onroerend Erfgoed (QG0-1QGD4AB-WT) en het Fonds Handhaving Onroerend Erfgoed (QB0-1QGD4AC-WT). We verwijzen voor meer detail naar de toelichting bij de desbetreffende artikels onder dit ISE.

1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

QB0-9QGDTAC-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS HANDHAVING ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Ontvangsten op grond van het handhavingsluik van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en zijn uitvoeringsbesluiten en de handhavingsbepalingen in de decreten, vermeld in artikel 12.2.1 van het Onroerenderfgoeddecreet worden aangerekend in het begrotingsfonds 'Fonds handhaving onroerend erfgoed' binnen de begrotingsstructuur van het departement Omgeving. Het ontvangstenartikel is QB0-9QGDTAC-OW. Dit wordt gespiegeld door het uitgavenartikel QB0-1QGD4AC-WT. Ik ben als minister bevoegd voor onroerend erfgoed verantwoordelijk voor deze materie.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	0	250	0
BA-JR 2025	0	250	0
BU 2025	0	283	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde toegewezen ontvangst bestaat uit:
- 184 keuro schadevergoedingen;
- 98 keuro dwangsommen;
- 1 keuro vergoeding voor gemaakte gerechtskosten.

QG0-9QGDAAA-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QGDAAA-OW rekenen we beleidsontvangsten aan, die we niet kunnen aanrekenen op het begrotingsfonds Fonds Onroerend Erfgoed (QG0-9QGDTAB-OW). De ontvangsten uit deze vorderingen komen de algemene middelen ten goede.
Voorbeelden van vorderingen onder dit ontvangstenartikel zijn:
- Een teruggevorderd fiscaal voordeel wegens het niet naleven van de betreffende voorwaarden;
- Een terug te vorderen premie op basis van het decreet varend erfgoed wegens het niet naleven van de betreffende voorwaarden;
- Een vordering van een Europese subsidie.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2025	27	0	0
BA-JR 2025	27	0	0
BU 2025	626	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Onder de algemene ontvangsten zijn vorderingen aangemaakt voor 626 keuro. Hiervan betreft:
- 618 keuro terugvorderingen van fiscale voordelen (bv. vermindering verkooprecht) wegens het niet nakomen van de voorwaarden. Deze ontvangsten vloeien terug naar de algemene middelen;
- 8 keuro een vordering van een Europese subsidie voor het project 'CSA Alliance for Research on Cultural Heritage in Europe (ARCHE)' binnen 'HORIZON EUROPE' waar het agentschap aan deelneemt. Het opzet was een Europees partnerschap voor erfgoedonderzoek voor te bereiden tegen 2025-2027. De kostenbijdrage vanuit Europa bedraagt 100%. Deze ontvangsten dekken de loon- en werkingskosten voor de uitvoering van het project af.

QG0-9QGDTAB-OI – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

We creëerden het ontvangstenartikel QG0-9QGDTAB-OI bij BA 2020 voor de eenmalige overdracht van het volledige saldo van de DAB VIOE (2.515 keuro) naar het Fonds Onroerend Erfgoed. De DAB VIOE schaften we af in 2020. We behouden dit artikel voor mogelijke, toekomstige ontvangsten uit het Vlaams Klimaatfonds (als dit begrotingsfonds opnieuw voldoende middelen bevat). Sinds 2022 worden de klimaatmiddelen niet herverdeeld uit het Vlaams Klimaatfonds maar uit een centrale provisie.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
	AO	**TO**	**LO**
BA 2025	0	0	0
BA-JR 2025	0	0	0
BU 2025	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er werden zoals voorzien geen ontvangsten geboekt.

QG0-9QGDTAB-OW – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het ontvangstenartikel QG0-9QGDTAB-OW is het spiegelbeeld van het uitgavenartikel QG0-1QGD4AB-WT; het betreft de ontvangsten van het begrotingsfonds Onroerend Erfgoed, opgericht bij artikel 25 van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede de bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991.
Volgende ontvangsten zijn mogelijk:

- Ontvangsten uit verkoop van publicaties of uit allerhande initiatieven van het agentschap Onroerend Erfgoed;
- Teruggevorderde premies en subsidies die worden toegekend in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, zijn uitvoeringsbepalingen en de decreten vermeld in artikel 12.2.1 van dit decreet.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
	AO	**TO**	**LO**

BA 2025	0	5	0
BA-JR 2025	0	5	0
BU 2025	0	103	0

Inhoudelijke toelichting:

Bij de toegewezen ontvangsten was 5 keuro als verwachte ontvangst voorzien uit de verkoop van publicaties.
De ontvangsten liepen op tot 103 keuro:

- 89 keuro betrof een terugvordering van een subsidie aan de intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED) Bosland; deze IOED gaf de erkenning vrijwillig terug in 2025. Als gevolg werd een reeds betaald subsidievoorschot evenals de opgebouwde reserve teruggevorderd;
- 10 keuro betrof terugbetalingen van rechtsplegingskosten in het kader van beroepsprocedures waar het agentschap in het gelijk werd gesteld;
- 2 keuro ging om dendrochronologisch onderzoek dat het agentschap uitvoerde voor de stad Gent;
- 2 keuro was afkomstig uit de verkoop van publicaties.

Uitgaven

QB0-1QGD4AC-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS HANDHAVING ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

De aanrekening van uitgaven voor handhaving onroerend erfgoed gebeurt op een afzonderlijk begrotingsfonds 'Fonds handhaving onroerend erfgoed' binnen de begrotingsstructuur van het departement Omgeving. De aanrekening vindt plaats op het uitgavenartikel QB0-1QGD4AC-WT. Het spiegelbeeld van dit uitgavenartikel is het ontvangstenartikel QB0-9QGDTAC-OW. Als minister voor onroerend erfgoed ben ik ook bevoegd voor de handhaving inzake onroerend erfgoed.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	250	4.664	234	250	4.853	104

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen het gestemde en het finale krediet (in VAK en VEK) is te wijten aan de opname van de overdrachten van het Fonds Handhaving Onroerend Erfgoed in de jaarrekening:

- 4.384 keuro VAK-overdracht verhoogd met 280 keuro decretaal VAK is samen 4.664 keuro;
- 4.573 keuro VEK-overdracht verhoogd met 280 keuro decretaal VEK is in totaal 4.853 keuro VEK.

Van het gestemde VAK van 250 keuro werd 94% benut. Van het gestemde VEK van 250 keuro werd 42% aangewend.

De bestedingen betroffen in afnemende grootteorde voor het VAK:
- 129 keuro VAK en 31 keuro VEK ICT-kosten
- 41 keuro VAK en 34 keuro VEK gerechtskosten;
- 38 keuro VAK en 30 keuro VEK advocatenkosten;
- 18 keuro VAK en 1 keuro VEK kosten voor ambtshalve uitvoering;
- 4 keuro VAK en 4 keuro VEK kosten voor de FOD Financiën.
- 4 keuro VAK en 4 keuro VEK terugbetaling rechtsplegingsvergoedingen.

QG0-1QGD2AA-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het begrotingsartikel QG0-1QGD2AA-WT dient voor de aanrekening van volgende uitgaven:
- Werkingsuitgaven specifiek voor Onroerend Erfgoed zoals onderzoek van archeologische toevalsvondsten, depotkosten, advertentiekosten voor openbare onderzoeken, kosten voor externe communicatie, juridische kosten inzake beleidsdossiers, informatiedrukwerk ten behoeve van derden, kosten van infosessies voor derden, UNESCO-dossiers, netwerkmomenten voor derden, …;
- ICT-toepassingen voor externe gebruikers;
- Externe studies betreffende onroerend erfgoed.

De voornaamste posten onder dit begrotingsartikel zijn de kosten voor toevalsvondsten en de ICT-kosten voor toepassingen voor externe gebruikers.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	2.940	2.940	2.934	2.884	2.884	2.755

Inhoudelijke toelichting:

Het VAK werd op 6 keuro na integraal benut. Het VEK eindigde met een saldo van 129 keuro (5%).

De grootste kostenposten blijven het onderzoek van archeologische toevalsvondsten en ICT-uitgaven voor klantgerichte toepassingen.
Andere uitgaven fluctueren jaarlijks. Dit bleek ook in 2025 het geval te zijn; in afnemende grootteorde betroffen de voornaamste bestedingen:
- Onderzoek van archeologische toevalsvondsten (1.173 keuro);
- ICT-uitgaven voor klantgerichte toepassingen (881 keuro);
- Uitgaven voor de conservatie van de Doelse kogge (182 keuro);

- Communicatie voor derden (135 keuro).

Daarnaast vermelden we 115 keuro bestedingen voor het onroerenderfgoedrichtplan historische landgoederen (beleidsproject 7.1) en 49 keuro extern onderzoek over de inventarisatie van kennisnoden in functie van beleidsprioriteit 2.1.

De bestedingen onder dit begrotingsartikel sluiten aan bij beleid onder de volgende doelstellingen:

- SD1: We begeesteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen - OD1.1: We bieden relevante kennis en expertise aan erfgoedbeheerders en professionals om een kwaliteitsvolle en begeesterde erfgoedzorg te ontplooien;
- SD1: We begeesteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen - OD1.2: We spelen consequent de resultaten uit van onze beheerspraktijk om erfgoedgemeenschappen te begeesteren.

QG0-1QGD4AB-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN (FONDS ONROEREND ERFGOED)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds Onroerend Erfgoed is een begrotingsfonds gecreëerd via artikel 25 van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede de bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991. Op het uitgavenartikel QG0-1QGD4AB-WT mogen we de middelen van het Fonds aanrekenen voor:

- Het dekken van uitgaven voor allerlei initiatieven van het agentschap Onroerend Erfgoed;
- Het verlenen van subsidies en premies op basis van hoofdstuk 10 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (voorlopig nog niet in de praktijk gebracht);
- Het dekken van uitgaven op de overdracht bij de BA 2020 van het saldo van de DAB VIOE (2.515 keuro) via een decretale bepaling opgenomen in het Programmadecreet.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	965	2.909	759	878	4.072	337

Inhoudelijke toelichting:

Het grote verschil tussen de kredieten bij de begrotingsaanpassing en de jaarrekening is te verklaren vanuit de overdracht van het saldo van het fonds op het einde van het jaar:

- 2.809 keuro VAK-overdracht verhoogd met 100 keuro decretaal VAK is samen 2.909 keuro;
- 3.972 keuro VEK-overdracht verhoogd met 100 keuro decretaal VEK is in totaal 4.072 keuro VEK.

Bij de begrotingsopmaak en -aanpassing was een intering voorzien op het saldo van het fonds Onroerend Erfgoed ten belope van 965 keuro VAK. Bij uitvoering bleek er een VAK-saldo van 206 keuro te zijn, dit als gevolg van volgende bestedingen:

- 608 keuro uitbesteding actualisatie Onderzoeksbalans Archeologie hoofdstukken Nieuwe Tijd, Nieuwste Tijd en Wereldoorlogen;
- 151 keuro digitalisering beeldarchief Oost-Vlaanderen.

De VEK-aanwending van 337 keuro was aanzienlijk lager dan het voorziene VEK van 878 keuro door uitstel van de oplevering van een uitbestede opdracht (hoofdstuk Onderzoeksbalans) naar 2026.

De bestedingen onder dit begrotingsartikel sluiten aan bij beleid onder SD1: We begeesteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen - OD1.1: We bieden relevante kennis en expertise aan erfgoedbeheerders en professionals om een kwaliteitsvolle en begeesterde erfgoedzorg te ontplooien.

1.3.2. Overige entiteiten onder gezag

Entiteit: (tekst = naam entiteit)

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

/

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

2. ISE PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG

Onder het ISE 'partnerschappen rond onroerenderfgoedzorg' staat partnerschap en samenwerking centraal. Dit ISE spreekt voor zichzelf: de partners in de onroerenderfgoedzorg staan centraal. Samen met partners uit overheid, middenveld en sector wordt binnen dit ISE gewerkt aan afgebakende thema's met scherpe doelstellingen die bijdragen aan maatschappelijke ontwikkelingen. Deze regeerperiode stellen we deze ISE in het teken van de 'Fier op dat van hier'-deals en het bundelen van de krachten rond sterke erfgoedthema's.

Voor dit ISE hanteren we twee indicatoren.

De eerste is het aantal gemeenten dat een erkende onroerenderfgoedgemeente (OEG) is of deel uitmaakt van een erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED) en het subsidiebedrag dat ze ontvangen. De erkenning als OEG en/of IOED berust op vrijwilligheid en de keuze om een erkenning aan te vragen behoort tot de autonomie van het lokaal bestuur.

Eind 2025 waren er 17 erkende OEG's en waren 211 Vlaamse gemeenten aangesloten bij een erkende IOED, wat een lichte daling is ten opzichte van het vorige jaar. In 2025 werden geen subsidies vastgelegd voor OEG's en 2.579 keuro voor IOED's.

De tweede indicator is het aandeel eigendommen in het beheer van erkende Vlaamse Erfgoednetwerken (VEN) dat zich in goede staat bevindt en de beheersubsidies die ze ontvangen. De streefwaarde (100% eigendommen in goede staat) werd bepaald in de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en het erkende Vlaamse Erfgoednetwerk.

2.1. Strategische doelstelling op het niveau van het inhoudelijk structuurelement

SD: 'De 'Fier op dat van hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting'

2.2. Operationele doelstellingen

OD: 'We focussen onze werking op richtinggevende thema's om erfgoed(zorg) maximaal als hefboom uit te spelen'

Enkele inhoudelijk richtinggevende (erfgoed)beleidsthema's vormen het uithangbord van deze beleidsperiode: versterken van buurten en dorpskernen, transversaal, holistisch en coöperatief beheer van landgoederen en toekomstgerichte zorg voor religieus erfgoed. In 2025 werd hiertoe vooral voorbereidend werk verricht achter de schermen:

- De opzet en de werkwijze voor het programma om erfgoedplekken tot leven te brengen met verhalen over mensen is bepaald. Dit wordt een Vlaamse variant van het Britse "Blue Plaque Scheme";
- De randvoorwaarden voor het herwaarderen van standbeelden en gedenktekens zijn in kaart gebracht in samenspraak met de beheerders van het openbaar domein. De nodige afspraken werden gemaakt met vaste partner Monumentenwacht, die het vaktechnische luik van het project trekt en hiervoor extra subsidie ontvangt (zie begrotingsartikel QG0-1QGD2BC-WT);

- HOGENT leverde in onze opdracht een studierapport op dat duidelijk maakt waar de ambities kunnen liggen rond pilootwerking op private landgoederen, dit voor een bedrag van 115.000,00 euro (begrotingsartikel QG0-1QGD2AA-WT);
- De ambities voor de landgoederen in beheer van Herita zijn verankerd in de samenwerkingsovereenkomst 2026-2030;
- In 2025 werd een analyse gemaakt van de geactualiseerde kerkenbeleidsplannen, die als basis kan dienen voor het vormgeven van beleidsacties voor de toekomstgerichte zorg van kerken. Het agentschap Onroerend Erfgoed werkte hier actief aan mee en leverde de nodige data om de resultaten te verrijken;
- Het project voor de openstelling van kerken werd opgestart met een terreinverkenning. De resultaten en oplossingsgerichte aanbevelingen geven mee richting aan de verdere uitrol. Met de partnerorganisatie PARCUM werden voorbereidende gesprekken gevoerd om – aansluitend bij de basiswerking waarvoor de organisatie reeds ondersteuning van onroerend erfgoed ontvangt - hierin de rol van trekkende partner op te nemen. Dit werd vertaald in het jaaractieplan van PARCUM en het subsidiekader voor 2026 (zie begrotingsartikel QG0-1QGD2BC-WT).

OD: 'We bundelen krachten met Vlaamse overheidspartners om een antwoord te bieden op brede maatschappelijke uitdagingen'

Onroerend erfgoed floreert in een goed functionerende leefomgeving en vice versa. Daarom vormen krachtenbundeling en wisselwerking tussen beide een absolute meerwaarde. Vanuit onroerend erfgoed namen we hiervoor ook in 2025 initiatief:

- Het jaarprogramma van het programmabureau van het Vlaams Parkenbureau werd bijgewerkt met acties voor onroerend erfgoed;
- De methodologie voor de geplande actualisatie van de Landschapsatlas is vastgelegd;
- Het rapport van het leertraject met Wonen in Vlaanderen over coöperatieve woonvormen, met onder meer voorbeelden in erfgoedsites, werd voorgesteld op een slotevent;
- Het onderzoeksrapport met beleidsaanbevelingen voor een rampenstrategie, opgemaakt samen met Departement Cultuur, Jeugd en Media, is afgewerkt en de resultaten werden breed gecommuniceerd;
- Ter ondersteuning van de restauratie en herwaardering van Thermae Palace, werd een erfgoedpremie voor de restauratie van de Koninklijke Gaanderijen toegekend en is de werf gestart (zie begrotingsartikel QG0-1QGD2CB-WT).

OD: 'We zetten in op samenwerking met partners om van erfgoedzorg een gedeelde verantwoordelijkheid te maken'

In 2025 werkten we verder aan de optimalisatie van de samenwerking met lokale besturen en partnerverenigingen voor de onroerenderfgoedzorg in Vlaanderen:

- Binnen het ondersteuningsaanbod voor lokale besturen werd een aantal webinars georganiseerd over beleidsplanning voor intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten en vond een opleiding voor gemeentelijk verbalisant onroerend erfgoed plaats;

- De evaluatie van de partnerschappen startte op met het vastleggen van een methodiek en kalender voor de evaluatie van de subsidie-instrumenten.
- Met Stichting Kempens Landschap en ERF Vlaams-Brabant werden nieuwe samenwerkingsovereenkomsten afgesloten, als regionale erfgoedportfoliobeherende organisaties.

OD: 'We spelen Vlaamse Erfgoednetwerken uit als referentiepartner om Vlaams erfgoed te promoten en ontsluiten'

Herita is als Vlaamse Erfgoednetwerk dé partnervereniging die oplossingen biedt voor erfgoedlocaties en ze op een voorbeeldige en aantrekkelijke manier ontsluit. De samenwerking tussen de Vlaamse overheid en Herita wordt geregeld in samenwerkingsovereenkomsten. Voor 2025 werd éénmalig een éénjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten, op basis waarvan een werkingssubsidie en beheerssubsidies zijn toegekend. Eind 2025 besliste de Vlaamse Regering over de eerste vijfjarige samenwerkingsovereenkomst met Herita voor de periode 2026-2030. Dit zorgt voor de nodige steun om de erfgoedlocaties in het portfolio van Herita tegen 2030 voorbeeldig te restaureren, te beheren en er een publiekswerking uit te rollen.

2.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK 2025			**VEK 2025**		
2025	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	43.699	43.139	13.138	26.919	26.957	11.821
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	**43.699**	**43.139**	**13.137**	**26.919**	**26.957**	**11.821**

Inhoudelijke toelichting:

De verschillen tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening vallen hoofdzakelijk te verklaren door kredietherverdelingen. We verwijzen voor meer detail naar de toelichting bij de desbetreffende artikels onder dit ISE.

De aanzienlijke onderbenutting van het VAK en het VEK onder dit ISE is een gevolg van het niet toekennen van een subsidie en een subsidievoorschot voor investeringen in de restauratie en de herwaardering van het Thermae Palace in Oostende. Voor deze subsidie was 30.000 keuro VAK en 15.000 keuro VEK voorzien. Het VAK is geruiterd. We verwijzen verder naar de informatie onder het begrotingsartikel QG0-1QGD2BF-WT.

2.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

Uitgaven

QG0-1QGD2BA-WT – DE ZORG VOOR ONROEREND ERFGOED VOOR IEDEREEN VANZELFSPREKEND MAKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het budget op het begrotingsartikel QG0-1QGD2BA-WT wordt voornamelijk aangewend voor de vergoeding voor de operationalisering van de erfgoedleningen die het Participatiefonds Vlaanderen toekent in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest. Deze beheerskosten worden bepaald door het aantal onderhandelde (en dus nieuwe) erfgoedleningen en de uitstaande portefeuille.
Verder rekenen we op dit uitgavenartikel een bijdrage voor UNESCO aan, die dollarafhankelijk is en ongeveer 11 keuro bedraagt.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	192	211	211	192	230	211

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen het gestemde VAK en het VAK in de jaarrekening is te wijten aan een netto kredietherverdeling van 19 keuro met het oog op de hoger dan geraamde vergoeding voor het Participatiefonds Vlaanderen voor de toekenning en opvolging van de erfgoedleningen. Via een eerste kredietherverdeling werd het VAK verhoogd met 38 keuro. In het najaar werd het VAK verlaagd met 19 keuro omdat de beheersvergoeding finaal 211 keuro bleek te zijn. Het VAK werd integraal benut.

Het verschil tussen het gestemde VEK en het VEK in de jaarrekening is te wijten aan een kredietherverdeling van 38 keuro ten gunste van de beheersvergoeding aan het Participatiefonds Vlaanderen voor de toekenning en opvolging van de

erfgoedleningen. Het overtollige VEK van 19 keuro kon niet meer herverdeeld worden naar andere begrotingsartikels omdat er in globo een VEK-surplus was. Finaal bleef 19 keuro VEK daardoor onbenut (8%).

Op dit begrotingsartikel werd:

- 201 keuro vastgelegd voor de beheersvergoeding aan het Participatiefonds Vlaanderen voor de toekenning en opvolging van de erfgoedleningen;
- 10 keuro vastgelegd voor UNESCO.

QG0-1QGD2BB-WT – ONDERSTEUNEN VAN ONROERENDERFGOEDINITIATIEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-1QGD2BB-WT worden subsidies aangerekend met het uitgavendecreet als enige rechtsgrond. Het betreft in hoofdzaak koepelstructuren voor bestaande en kandidaturen voor nieuwe werelderfgoederen, het Forum Vlaamse Archeologie vzw, het Orgel in Vlaanderen vzw, Histories vzw en partners bij Onroerenderfgoedrichtplannen. Subsidies aan prioritaire partners en subsidies in uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 vallen niet onder dit artikel.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	186	101	101	286	221	200

Inhoudelijke toelichting:

Het bij de BA 2025 voorziene VAK van 186 keuro werd via meerdere kredietherverdelingen verminderd met 85 keuro. De vermindering met 85 keuro VAK heeft betrekking op vier UNESCO Werelderfgoed subsidiedossiers:

- Een voorziene subsidie van 25 keuro ter ondersteuning van de Werelderfgoed-kandidatuur van de Vooruit in Gent (als kandidaat voor de werelderfgoedserie 'Workers Assembly Halls') werd verminderd tot 15 keuro;
- Een voorziene subsidie van 25 keuro voor een op te richten secretariaat voor de werelderfgoedserie Belforten ging niet door omdat het secretariaat nog niet is opgericht;
- Een voorziene subsidie van 25 keuro voor een op te richten secretariaat voor de werelderfgoedserie de Begijnhoven werd niet toegekend omdat het platform nog niet opgericht was;
- Een voorziene subsidie van 25 keuro voor een op te richten secretariaat voor WO I ging niet door omdat het secretariaat nog niet is opgericht.

Dit verklaart het verschil tussen het gestemd VAK en het VAK in de jaarrekening.

Via een kredietherverdeling werd het bij de BA 2025 voorziene VEK van 286 keuro verminderd met 65.000 keuro, dit voornamelijk als gevolg van de doorgevoerde kredietherverdelingen in VAK.

Het VAK werd integraal benut. Het VEK vertoonde een saldo van 21 keuro (9%).

Volgende begunstigden ontvingen een subsidie:

- Histories vzw (ondersteuning van erfgoedvrijwilligers met focus op metaaldetectie): 46 keuro
- Het Orgel in Vlaanderen vzw (voor sensibilisering en publiekswerking rond ambachtelijke orgels als muzikaal en historisch erfgoed in Vlaanderen): 15 keuro
- Kunstencentrum VIERNULVIER vzw (als kandidaat voor de werelderfgoed-kandidatuur 'Workers Assembly Halls'): 15 keuro
- Forum Vlaamse Archeologie vzw (voor publiekswerking en kennisdeling rond archeologie) : 9 keuro
- Fondation Le Corbusier als secretariaat van de werelderfgoedserie Le Corbusier: 8 keuro
- Stichting Kempens Landschap (als secretariaat van de werelderfgoedserie de Koloniën van Weldadigheid: 8 keuro.

Het betreft subsidies voor het werkingsjaar 2025: voor dergelijke subsidies is het VEK gelijk aan het VAK.

Daarnaast gebeurden vereffeningen op eerdere meerjarig vastgelegde subsidies voor:

- De gemeente Riemst (subsidie onroerenderfgoedrichtplan Mergelgroeven): 5 keuro
- Het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren (subsidie onroerenderfgoedrichtplan Hoogstamboomgaarden): 100 keuro.

Er is een link met de volgende doelstellingen:

- SD1: We begeesteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen - OD1.2: We spelen consequent de resultaten uit van onze beheerspraktijk om erfgoedgemeenschappen te begeesteren - Initiatief 5: We geven een stem aan erfgoedgemeenschappen via thematische platformen;
- SD2: De 'Fier op dat van Hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting - OD2.3: We zetten in op samenwerking met partners om van erfgoedzorg een gedeelde verantwoordelijkheid te maken.

QG0-1QGD2BC-WT – ONDERSTEUNEN VAN DE WERKING VAN PRIORITAIRE ONROERENDERFGOEDPARTNERS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De organisaties, die we betoelagen via het begrotingsartikel QG0-1QGD2BC-WT, beschouwen we als prioritaire partners. De subsidies met het uitgavendecreet als enige rechtsgrond aan de volgende partners hebben een recurrent karakter, wat niet betekent dat we ze niet regelmatig heroverwegen:

- Monumentenwacht Vlaanderen vzw (steun aan de koepelorganisatie voor het gestructureerd verzamelen en beschikbaar stellen van monitoringsgegevens, het uitvoeren van inspecties in opdracht van de Vlaamse Overheid, de ontwikkeling van een opleidingsaanbod voor de monumentenwachters in het veld, brochures, etc.);
- PARCUM vzw (expertisecentrum dat ondersteuning biedt aan erfgoedgemeenschappen, eigenaars en beheerders bij de herbestemming van en de zorg voor religieus onroerend erfgoed);
- Verenigingen in de erfgoedsector met voormalig DAC-personeel in dienst (in het verlengde van de algemene stopzetting van de uitdovingsmaatregel waarmee steun gegeven werd voor het loon van werknemers die via het

voormalige DAC-statuut tewerkgesteld waren, eindigde eind 2025 ook de steun aan deze onroerenderfgoedactoren).

Tot en met 2024 werd ook de werkingssubsidie aan Herita vzw aangerekend op dit begrotingsartikel.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	623	623	622	623	625	622

Inhoudelijke toelichting:

De kredieten van het artikel QG0-1QGD2BC-WT namen toe met 2 keuro VEK als gevolg van een herverdeling uit de centrale indexprovisie voor de indexatie van de subsidie aan verenigingen met voormalig DAC-personeel. De 2 keuro VAK als gevolg van een herverdeling uit de centrale indexprovisie voor de indexatie van de subsidie aan verenigingen met voormalig DAC-personeel neutraliseerden we via een kredietherverdeling binnen de begroting van Onroerend Erfgoed.

Het VAK werd op 1 keuro na integraal benut. Er was een VEK-saldo van 3 keuro (0,4%).

Volgende begunstigden ontvingen een subsidie:
- Monumentenwacht Vlaanderen vzw: 271 keuro
- Parcum vzw: 228 keuro
- Herita vzw (voormalig DAC-personeel): 42 keuro
- Norbertijnenabdij Tongerlo vzw (voormalig DAC-personeel): 32 keuro
- De Notelaer vzw (voormalig DAC-personeel): 26 keuro
- Abdij van Park vzw (voormalig DAC-personeel): 24 keuro

De subsidies zijn gelinkt aan de volgende doelstellingen:
- SD2: De 'Fier op dat van Hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting - OD2.1: We focussen onze werking op richtinggevende thema's om erfgoed(zorg) maximaal als hefboom uit te spelen - Initiatief 6: We organiseren een 'Fier op dat van hier'-deal rond het thema 'Versterken van buurten en dorpskernen';
- SD2: De 'Fier op dat van Hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting - OD2.1: We focussen onze werking op richtinggevende thema's om erfgoed(zorg) maximaal als hefboom uit te spelen - Initiatief 8: We activeren een 'Fier op dat van hier'-deal rond het thema 'Toekomstgerichte zorg voor religieus erfgoed';
- SD2: De 'Fier op dat van Hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting - OD2.3: We zetten in op samenwerking met partners om van erfgoedzorg een gedeelde verantwoordelijkheid te maken;
- SD2: De 'Fier op dat van Hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting - OD2.3: We zetten in op samenwerking met partners om van erfgoedzorg een gedeelde verantwoordelijkheid te maken - Initiatief 15: We evalueren onze partnerschappen.

QG0-1QGD2BD-WT – STIMULEREN VAN INTERLOKALE SAMENWERKING, DEPOTWERKING EN ARCHEOLOGIEFONDSEN EN VAN PROJECTEN VOOR ONDERZOEK EN VOOR EDUCATIE EN PUBLIEKSWERKING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via het Onroerenderfgoeddecreet en het Onroerenderfgoedbesluit zijn subsidies mogelijk voor:

- De ondersteuning van de algemene werking van erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED'en);
- De ondersteuning van de algemene werking van erkende onroerenderfgoeddepots;
- De ondersteuning van de algemene werking van erkende onroerenderfgoedgemeenten (OEG'en);
- Onderzoek, educatie en publiekswerking (de facto beperkt tot archeologisch syntheseonderzoek en educatieve projecten);
- De ondersteuning van de algemene werking van erkende archeologiefondsen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	6.389	5.895	5.895	6.009	5.571	5.479

Inhoudelijke toelichting:

Het budget in de jaarrekening ligt 494 keuro VAK en 438 keuro VEK lager dan het gestemde budget. Dit is het nettoresultaat van drie herverdelingen binnen de begroting van Onroerend Erfgoed:

- In de eerste jaarhelft bleek dat twee erkende IOED'en en één erkend onroerenderfgoeddepot geen subsidie aanvroegen. Als gevolg werd het VAK op dit begrotingsartikel verminderd met 306 keuro en werd het VEK verminderd met 38 keuro;
- Na de beoordeling van de via een oproep ontvangen voorstellen voor de projectsubsidie educatie en publiekswerking bleek dat 214 keuro VAK kon worden herverdeeld;
- Na de beoordeling van de via een oproep ontvangen voorstellen voor de projectsubsidie syntheseonderzoek archeologie bleek dat 24 keuro VAK kon worden herverdeeld;
- Voor de erkende IOED'en en onroerenderfgoeddepots bleek de index voor 2025 hoger uit te vallen waardoor het VAK voor de erkende IOED'en moest verhoogd worden met 36 keuro en waardoor het VAK voor de onroerenderfgoeddepots moest verhoogd worden met 14 keuro;
- In het najaar werd een laatste berekening gedaan van het VEK. Het VEK voor de IOED'en kon verminderd worden met 120 keuro. Voor de onroerenderfgoeddepots bedroeg de vermindering 70 keuro. Voor de projectsubsidie educatie en publiekswerking werd het VEK verlaagd met 90 keuro en voor de projectsubsidie syntheseonderzoek archeologie tot slot werd het VEK verlaagd met 120 keuro.

De krediethervердelingen hadden als resultaat dat het VAK integraal werd benut en dat er een beperkt VEK-saldo was van 92 keuro (1,7%).

Aan volgende begunstigden werden subsidies toegekend:

- 28 erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED'en) ontvingen samen een subsidie van 2.579 keuro;
- 12 erkende onroerenderfgoeddepots ontvingen elk een subsidie van 86 keuro voor het werkingsjaar 2025. 2 depots ontvingen elk een meerjarige subsidie van 539 keuro voor de periode 2025-2030. Voor de 14 depots bedraagt het toegekende totaalbedrag 2.113 keuro;
- 5 begunstigden ontvingen een projectsubsidie voor syntheseonderzoek voor totaalbedrag van 916 keuro;
- 7 begunstigden ontvingen een projectsubsidie voor educatie en publiekwerking voor een totaalbedrag van 286 keuro;
- In 2025 waren er geen subsidies aan erkende onroerenderfgoedgemeenten. De toekenningen situeerden zich in 2024; ze werden meerjarig vastgelegd.

De subsidies sluiten aan bij de volgende doelstellingen:

- SD1: We begeesteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen - OD1.2: We spelen consequent de resultaten uit van onze beheerspraktijk om erfgoedgemeenschappen te begeesteren - Initiatief 4: We delen de resultaten van ons beleid;
- SD2: De 'Fier op dat van Hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting - OD2.3: We zetten in op samenwerking met partners om van erfgoedzorg een gedeelde verantwoordelijkheid te maken - Initiatief 14: We bereiden kandidaat-onroerenderfgoedgemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten voor op een erkenning of bijsturing daarvan.

QG0-1QGD2BE-WT – ONDERSTEUNEN VAN VLAAMSE ERFGOEDNETWERKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-1QGD2BE-WT rekenen we subsidies aan voor erkende Vlaamse Erfgoednetwerken. Deze vinden hun rechtsgrond in het decreet van 20 november 2023 over Vlaamse erfgoednetwerken en het besluit van de Vlaamse regering van 2 februari 2024 over Vlaamse erfgoednetwerken. Deze rechtsgrond laat de Vlaamse regering toe om organisaties te erkennen en te subsidiëren voor het beheer van een portfolio van Vlaamse onroerenderfgoedlocaties die ontwikkeld zijn of worden tot open erfgoed. Een Vlaams erfgoednetwerk draagt bovendien bij aan een breed maatschappelijk draagvlak voor onroerend erfgoed en onroerenderfgoedzorg.
Dat doet het onder meer door:

- Een representatief portfolio te ontwikkelen dat een doorsnede biedt van het Vlaamse onroerend erfgoed;
- Dat portfolio op voorbeeldige wijze te beheren en te exploiteren;
- In te zetten op vernieuwing en experiment;
- Op basis van eigen inkomsten een substantieel aandeel in de financiering van het beheer, de ontwikkeling en de exploitatie van het portfolio te garanderen.

De Vlaamse Regering kan in het kader van een samenwerkingsovereenkomst aan een Vlaams erfgoednetwerk subsidies toekennen voor:

- Personeel en werking;
- Onderzoek, werken of diensten aan beschermde Vlaamse onroerenderfgoedlocaties in het portfolio;
- Verwerving van bijkomende Vlaamse onroerenderfgoedlocaties.

Herita vzw verkreeg in 2024 de erkenning als Vlaams Erfgoednetwerk.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	6.309	6.309	6.309	4.809	5.310	5.309

Inhoudelijke toelichting:

Het gestemde VEK werd gewijzigd via een krediethervердeling in het najaar. De VEK-aanpassing betrof de beheerssubsidies; voor deze subsidies was het VEK-tempo nog niet gekend bij BO 2025.

Het VAK werd integraal benut en het VEK werd op 1 keuro na integraal aangewend. Van het vastgelegde bedrag van 6.309 keuro had:

- 4.309 keuro betrekking op de subsidie voor de algemene werking van Herita;
- 2.000 keuro betrekking op beheerssubsidies.

De subsidies sluiten aan bij de doelstelling SD2: De 'Fier op dat van Hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting - OD2.4: We spelen Vlaamse Erfgoednetwerken uit als referentiepartner om Vlaams erfgoed te promoten en te ontsluiten.

QG0-1QGD2BF-WT – INVESTEREN IN ONROERENDERFGOEDPROJECTEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-1QGD2BF-WT rekenen we investeringen aan in toonaangevende onroerenderfgoedprojecten. Via deze projecten, die steeds in co-creatie met andere partners verlopen, experimenteren we met een nieuwe benadering van erfgoedzorg. Daarin staat erfgoed als hefboom voor maatschappelijke ontwikkelingen centraal. We realiseren een paradigmaverschuiving waarbij we de focus van het erfgoedbehoud verleggen van het fysieke erfgoedobject naar de maatschappelijke meerwaarde, de betekenis en de kracht van erfgoed om bij te dragen aan bredere maatschappelijke uitdagingen.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	30.000	30.000	0	15.000	15.000	0

Inhoudelijke toelichting:

Vanuit de algemene middelen was 30 miljoen VAK en 15 miljoen euro VEK voorzien voor een subsidie voor het Thermae Palace in Oostende. De projectstructuur en de uitwerking van het bouwprogramma geraakten niet tijdig rond waardoor de budgetten niet werden aangewend. Het VAK is geruiterd en is overgedragen naar 2026.

De bestedingen sluiten aan bij de doelstelling SD2: De 'Fier op dat van Hier'-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting - OD2.2: We bundelen krachten met Vlaamse overheidspartners om een antwoord te bieden op brede maatschappelijke uitdagingen - Initiatief 12: We ondersteunen de renovatie van Thermae Palace (Oostende)

2.3.2. Overige entiteiten onder gezag

/

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

2.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

/

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

3. ISE KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG

Het ISE 'Kwaliteit van de onroerenderfgoedzorg' stelt het kwalitatief beheer van onroerend erfgoed centraal. Onder dit ISE bundelen we investeringen via instrumenten zoals premies en erfgoedleningen. Daarmee geven we financiële ondersteuning aan erfgoedbeheerders voor de instandhouding, restauratie en

herwaardering van onroerend erfgoed. Het ISE staat deze legislatuur in het teken van erfgoed beter maken samen met de erfgoedgemeenschappen, eigenaars en beheerders.

Voor dit ISE hanteren we één indicator, met name het aantal resterende dossiers op de wachtlijst en het premiebedrag dat deze vertegenwoordigen.

Eind 2025 omvatte de wachtlijst 197 dossiers voor een totaal van ruim 113 miljoen euro aan premies. Tegenover 31 december 2024 verminderde de wachtlijst met 41 dossiers (-30%), die een bedrag vertegenwoordigden van meer dan 32 miljoen euro (-22%).

3.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement

SD: 'We leggen de focus op mensen'

3.2. Operationele doelstellingen

OD: 'We optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen'

We willen alle mogelijke drempels wegnemen om de erfgoedbeheerders de nodige ruimte te geven voor initiatief. In 2025 werkten we hiervoor aan de regelgeving, het financiële aanbod en de organisatie van de handhavingspraktijk:

- Een omgevingsanalyse vormde de basis voor de uitvoering van een analyse van de regelgeving, het instrumentarium en de administratieve procedures en praktijken. Hiermee zijn de eerste stappen gezet voor het doorvoeren van een grondige hervorming;
- Het digitale aanvraagloket voor (pre)selectiedossiers bij erfgoedpremies via oproep is actief;
- De oproep voor meerjarenerfgoedpremies voor iconisch monumentaal erfgoed is gelanceerd met een budget van 25 miljoen euro;
- Het organisatorisch integreren van alle handhavingstaken binnen het beleidsveld Onroerend Erfgoed in het agentschap Onroerend Erfgoed werd voorbereid. De Vlaamse Regering keurde de bevoegdheidsoverdracht goed.

3.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK 2025			VEK 2025		
2025	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uit-gaven WT, LO, PR	95.910	97.719	97.718	90.186	111.515	98.674

Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	7.000	18.406	15.128	10.967	10.967	5.348
Totaal	**102.910**	**116.125**	**112.846**	**101.153**	**122.482**	**104.022**

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening is het resultaat van:

- 1.247 keuro VAK en VEK uit de begroting van het departement Cultuur, Jeugd en Media voor de financiering van de restauratie, de herwaardering en de ontsluiting van het beschermde kasteeldomein van Beauvoorde. We verwijzen naar het begrotingsartikel QG0-1QGD2CA-WT voor meer informatie;
- De opname in de jaarrekening van het overgedragen saldo van de erfgoedleningen (11.406 keuro VAK). Voor meer duiding verwijzen we naar het begrotingsartikel QG0-1QGD2CB-PA;
- Meerdere kredietherverdelingen binnen de begroting Onroerend Erfgoed (in VAK en in VEK): voor meer duiding verwijzen we naar de diverse begrotingsartikels onder dit ISE;
- De herverdeling van vereffeningskredieten uit de Relanceprovisie naar het begrotingsartikel QG0-1QGD2CA-WT (10.497 keuro VEK) en naar het begrotingsartikel QG0-1QGD2CB-WT (9.621 keuro VEK). We verwijzen voor meer detail naar de toelichting bij de begrotingsartikels QG0-1QGD2CA-WT en QG0-1QGD2CB-WT.

3.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

QG0-9QGDACB-OP – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QGDACB-OP boeken we de kapitaalontvangsten (geen ESR ontvangsten) die voortvloeien uit terugbetalingen van de erfgoedleningen die het Participatiefonds Vlaanderen (PFV) verstrekt in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest, toegekend op grond van het krediet ingeschreven onder QG0-1QGD2CB-PA 'Kwaliteit van onroerend-erfgoedzorg – ondersteunen van een kwaliteitsvol onroerenderfgoedbeheer'. Deze kapitaalontvangsten stromen naar de algemene middelen.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
	AO	**TO**	**LO**

BA 2025	1.821	0	0
BA-JR 2025	1.821	0	0
BU 2025	2.377	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Op het moment van de ontwikkeling van het instrument van de erfgoedleningen werd gemikt op een jaarlijks, recurrent bedrag van 7 miljoen euro voor nieuw toe te kennen erfgoedleningen. In 2023 lag de toekenning van nieuwe erfgoedleningen met 20,5 miljoen euro bijna drie keer zo hoog. De effectieve ontvangsten in 2025 lager bijna 31% hoger dan geraamd. Dit is grotendeels het gevolg van de significante hogere toekenning van erfgoedleningen in 2023.

De bestedingen sluiten aan bij beleid onder SD3: We leggen de focus op mensen - OD3.1: We optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen - Initiatief 18/19: We optimaliseren de regelgeving, het administratieve instrumentarium, de procedures en praktijken en geven zo ruimte aan initiatief. We brengen lijn in het financiële aanbod en reduceren het kluwen aan instrumenten en financieringsstatuten (inclusief premiepercentages).

QG0-9QGDACB-OW – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-9QGDACB-OW boeken we de renteontvangsten (ESR ontvangsten) die voortvloeien uit rentebetalingen van erfgoedleningen, toegekend door het Participatiefonds Vlaanderen (PFV) in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest op grond van het krediet ingeschreven onder QG0-1QGD2CB-PA 'Kwaliteit van onroerenderfgoedzorg – ondersteunen van een kwaliteitsvol onroerenderfgoedbeheer'. Deze ontvangsten komen de algemene middelen ten goede.

Begrotingsuitvoering:

			(duizend euro)
	AO	**TO**	**LO**
BA 2025	404	0	0
BA-JR 2025	404	0	0
BU 2025	391	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangst ligt 3% lager dan geraamd. De ontvangsten zijn gelieerd aan de start van de aflossingen en bijgevolg de start van de rentebetalingen. Die start kan vertraging oplopen.

De bestedingen sluiten aan bij beleid onder SD3: We leggen de focus op mensen - OD3.1: We optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen - Initiatief 18/19: We optimaliseren de regelgeving, het administratieve instrumentarium, de procedures en praktijken en geven zo ruimte

aan initiatief. We brengen lijn in het financiële aanbod en reduceren het kluwen aan instrumenten en financieringsstatuten (inclusief premiepercentages).

Uitgaven

QG0-1QGD2CA-WT – ONDERSTEUNEN VAN ONROERENDERFGOEDINITIATIEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het begrotingsartikel QG0-1QGD2CA-WT rekent Onroerend Erfgoed;
- Investeringssubsidies aan met een andere rechtsgrond dan het Onroerenderfgoeddecreet;
- Andere investeringsuitgaven aan.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	130	2.162	2.161	778	12.486	12.258

Inhoudelijke toelichting:

Ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2025 nam het VAK van 130 keuro met 2.032 keuro toe tot 2.162 keuro.
Deze substantiële verhoging is het gevolg van:
- Een krediethерverdeling binnen de begroting Onroerend Erfgoed met 785 keuro;
- Een krediethерverdeling uit de begroting van het departement Cultuur, Jeugd en Media met 1.247 keuro.

Via beide krediethерverdelingen konden volgende subsidies worden toegekend:
- Een subsidie van 132 keuro aan de Kerkfabriek Sint-Baafs voor de restauratie van het Lam Godsretabel in de Sint-Baafskathedraal in Gent;
- Een subsidie van 1.900 keuro aan Herita vzw voor de restauratie, de herwaardering en de ontsluiting van het kasteel(domein) van Beauvoorde.

Voor de laatste fase van de restauratie van het Lam Godsretabel werd in 2023 een subsidie van 1.954 keuro toegekend aan de Kerkfabriek Sint-Baafs, waarvan 782 keuro voor rekening was van Onroerend Erfgoed. Het beleidsveld Cultuur draagt het overige deel van de subsidie. Bij de uitvoering van de restauratie blijken niet-voorzienbare meerwerken en bijwerken noodzakelijk. Het betreft onder meer het significant hogere aantal overschilderingen die verwijderd moeten worden om een homogeen resultaat te verkrijgen met de voorgaande restauratiefases. De meer- en bijwerken werden geraamd op 363 keuro waarvan 330 keuro subsidieerbaar is. Conform de gehanteerde verdeelsleutel bedraagt het aandeel voor het beleidsveld onroerend erfgoed hierin 132 keuro.

Op 17 december 2021 besliste de Vlaamse Regering om aan Herita vzw een subsidie toe te kennen van maximum 1.900 keuro voor de restauratie, de herwaardering en de ontsluiting van het kasteel(domein) van Beauvoorde. Dit bedrag werd gefinancierd door de verkoop van randeigendommen bij het kasteeldomein. Het departement Cultuur, Jeugd en Media stond in voor de

verkoop. De verkoop bracht afgerond netto 1.247 keuro op. Het departement Cultuur, Jeugd en Media hevelde het bedrag van 1.247 keuro (in VAK en VEK) over naar de begroting Onroerend Erfgoed in 2025. Onroerend Erfgoed paste 653.000 euro VAK bij uit haar begroting; op die manier was het in 2021 vooropgestelde subsidiebedrag van 1.900 keuro beschikbaar voor toekenning aan Herita in 2025.

Binnen het uitgavenartikel QG0-1QGD2CA-WT werd daarnaast een subsidie verleend aan vzw Bedevaart naar de Graven aan de IJzer; hier ging 129 keuro VAK en VEK mee gepaard. Deze subsidie vindt zijn rechtsgrond in het decreet van 15 juli 2011 houdende de erkenning van en de subsidieregeling voor het Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding en Vrede. De subsidie dient als financiële ondersteuning voor het duurzaam onderhouden en beheren van de IJzertorensite.

Het vereffeningskrediet van 12.486 keuro in de jaarrekening lag 11.708 keuro hoger dan bij de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van volgende herverdelingen:

- 1.247 keuro extra VEK uit de begroting van het departement Cultuur, Jeugd en Media als bijdrage voor de subsidie aan Herita voor de restauratie, de herwaardering en de ontsluiting van het kasteel(domein) van Beauvoorde;
- 10.497 keuro extra VEK uit de relanceprovisie (dat op 1keuro na integraal werd benut);
- 36 keuro minder VEK als gevolg van kredietherverdelingen binnen de begroting van Onroerend Erfgoed.

De VEK-overdracht van 1.247 keuro diende samen met een VEK-herverdeling binnen de begroting van Onroerend Erfgoed om een subsidievoorschot van 1.520 keuro toe te kennen aan Herita voor de restauratie, de herwaardering en de ontsluiting van het kasteel(domein) van Beauvoorde.

Om relancedossiers tijdig te kunnen betalen, werd in de loop van 2025 regulier VEK herverdeeld naar het begrotingsartikel QG0-1QGD2CA-WT. Nadien werd dat VEK opgevraagd uit de relanceprovisie. Op twee basisallocaties voor relancedossiers is 258 keuro regulier VEK blijven staan dat niet meer kon herverdeeld worden naar andere begrotingsartikels omdat er geen VEK-behoeften waren op andere begrotingsartikels. Van het totale VEK van 12.486 keuro werd finaal 228 keuro regulier VEK (1,8%) niet benut.

Met de VEK-herverdeling uit de relanceprovisie gebeurden onderstaande vereffeningen voor relancedossiers:

- 5.000 keuro subsidievoorschot aan de stad Oostende voor de restauratie van de Koninklijke Gaanderijen;
- 3.382 keuro subsidievoorschot aan Herita als erfpachthouder van het kasteel van Heers voor de casco restauratie ervan;
- 831 keuro subsidievoorschotten aan Herita voor de restauratie van het Hooghuis in Doel;
- 550 keuro subsidievoorschotten aan Herita voor de restauratie van het Hof Ter Walle in Beveren;
- 479 keuro voor de versnelde ontwikkeling van een vlakdekkende GGA-kaart in Vlaanderen (gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt);
- 202 keuro subsidievoorschot aan Herita voor de ontwikkeling van de organisatie tot Vlaams Erfgoednetwerk;
- 50 keuro subsidievoorschot aan de gemeente Beveren voor de opmaak van een onroerenderfgoedrichtplan voor de Polders in Doel.

Met andere kredieten dan die uit de relanceprovisie gebeurden onderstaande vereffeningen:

- 1.520 keuro subsidievoorschot aan Herita voor de restauratie, de herwaardering en de ontsluiting van het kasteel(domein) van Beauvoorde;

- 129 keuro subsidie aan de vzw Bedevaart naar de Graven aan de IJzer voor het duurzaam onderhouden en beheren van de IJzertorensite;
- 92 keuro subsidievoorschot aan de Kerkfabriek Sint-Baafs voor de laatste fase van de restauratie van het Lam Godsretabel;
- 22 keuro voor de versnelde ontwikkeling van de GGA-kaart in de provincie West-Vlaanderen. Deze opdracht situeert zich buiten de eerder vermelde opdracht met Relancekredieten en wordt op een aparte basisallocatie aangerekend.

QG0-1QGD2CB-PA – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder het begrotingsartikel QG0-1QGD2CB-PA nemen we middelen op voor de toekenning van investeringsstimulerende 'erfgoedleningen'. Het betreft leningen voor de ondersteuning van investeringen:

- In beschermd onroerend erfgoed;
- Met het oog op het behoud en de versterking van de erfgoedwaarde van onroerende goederen opgenomen in een vastgestelde inventaris.

Voor onroerende goederen in een vastgestelde inventaris zijn geen premies mogelijk. Op deze manier kan ook dit erfgoed van een financieel voordeel genieten.
De modaliteiten van de leningen liggen vast in een samenwerkingsovereenkomst met het Participatiefonds Vlaanderen NV (PFV) dat optreedt als financieel-technische 'back office' operator die:

- De voorwaarden onderzoekt om in aanmerking te komen;
- De erfgoedleningen autonoom toekent in naam en voor rekening van het Vlaams Gewest.

Het agentschap Onroerend Erfgoed zorgt voor de bekendmaking van dit instrument.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)

	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	7.000	18.406	15.128	10.967	10.967	5.348

Inhoudelijke toelichting:

Het verschil tussen het gestemde VAK en het finale VAK zoals opgenomen in de jaarrekening betreft de VAK-begrotingsruiter voor de toekenning van erfgoedleningen. De VAK-overdracht bedroeg 11.406 keuro. Het decretaal voorziene VAK bedroeg 7.000 euro. Het totaal beschikbare VAK bedroeg dus 18.406 keuro. PMV mocht dit bedrag niet volledig benutten; op de overdracht mocht PMV 2.684 keuro VAK benutten boven op het decretale VAK van 7.000 keuro.
Het VAK BU van 15.128 keuro geeft een vertekend beeld van de vastgelegde erfgoedleningen door de manier waarop het departement Financiën en Begroting werkt met boekingen en correctieboekingen in functie van opnames op eerder toegekende kredieten.

De goedgekeurde erfgoedleningen bepalen het vastgelegde bedrag. Op basis van informatie van PMV keurde PMV voor 9.572 keuro erfgoedleningen goed in 2025, als volgt verdeeld:

- 46 goedgekeurde consumentenkredieten voor 7.946 keuro;
- 6 goedgekeurde investeringskredieten voor 1.626 keuro.

Hiermee bleef PMV binnen het plafond van 9.684 keuro VAK.

De kapitaalopvragingen bepalen de VEK-behoefte. De lagere VEK-aanwending heeft te maken met het tempo van de kapitaalopvragingen, dat lager lag dan de prognose door PMV.

De bestedingen sluiten aan bij beleid onder SD3: We leggen de focus op mensen - OD3.1: We optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen - Initiatief 18/19: We optimaliseren de regelgeving, het administratieve instrumentarium, de procedures en praktijken en geven zo ruimte aan initiatief. We brengen lijn in het financiële aanbod en reduceren het kluwen aan instrumenten en financieringsstatuten (inclusief premiepercentages).

QG0-1QGD2CB-WT – ONDERSTEUNEN VAN EEN KWALITEITSVOL ONROERENDERFGOEDBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Sinds de in 2013 ontwikkelde en in 2021 bijgestuurde onroerenderfgoedregelgeving voor premies rekenen we alle premies aan op één begrotingsartikel: QG0-1QGD2CB-WT met als omschrijving 'kwaliteit van onroerenderfgoed(zorg) - ondersteunen van een kwaliteitsvol erfgoedbeheer'.
Het betreft onder meer:

- Erfgoedpremies volgens de standaardprocedure;
- Erfgoedpremies via oproep;
- Meerjarige erfgoedpremies;
- Onderzoekspremies;
- Premies voor archeologisch onderzoek;
- Premies voor varend erfgoed.

Daarnaast rekenen we op dit begrotingsartikel ook de uitdovende premies aan volgens vroegere regelgeving die op de wachtlijst staan.

Begrotingsuitvoering:

						(duizend euro)
	VAK			**VEK**		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	95.780	95.557	95.557	89.408	99.029	86.416

Inhoudelijke toelichting:

Het VAK bij jaarafsluiting bedroeg 223 keuro minder in vergelijking met de begrotingsaanpassing. Dit is het gevolg van twee krediethervердelingen.
Bij de eerste krediethervердeling werd 196 keuro VAK toegevoegd vanuit begrotingsartikels met batig VAK met als intentie om de wachtlijst bijkomend af te bouwen.
Bij de tweede krediethervердeling werd het VAK verminderd met 419 keuro ten voordele van de subsidie aan Herita vzw voor het kasteel van Beauvoorde

(aangerekend op het begrotingsartikel QG0-1QGD2CA-WT). Met die krediethерverdeling kon het engagement van de Vlaamse Regering gehonoreerd worden om een extra subsidie van 1.900 keuro toe te kennen voor het kasteel van Beauvoorde.

Het VEK nam in totaal toe met 9.621 keuro ten opzichte van de begrotingsaanpassing als gevolg van een krediethерverdeling uit de relanceprovisie.

Het beschikbare VAK van 95.557 keuro werd integraal benut. Het relatief aandeel van dit benutte VAK per premiesoort ziet er als volgt uit in afnemende grootteorde:

- 50,9% voor de erfgoedpremies volgens de standaardprocedure;
- 35,3% voor wachtlijstdossiers (uitdovend instrument);
- 7,8% voor erfgoedpremies via oproep;
- 3,1% voor onderzoekspremies;
- 1,1% voor archeologiepremies;
- 0,9% voor nieuw gestarte fases binnen meerjarenpremieovereenkomsten;
- 0,9% voor premies varend erfgoed.

In totaal waren er 1.652 vastleggingen voor een totaal vastgelegd bedrag van afgerond 95.557 keuro, waarvan 1.610 nieuwe vastleggingen en 42 verhogingen op vastleggingen van vorige jaren (omwille van het decretaal voorziene recht tot beperkte verhoging bij kostenstijging):

- 52 voor restauratiepremies met reguliere kredieten (uitdovend instrument, wachtlijst): 17.942 keuro;
- 22 voor erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure met reguliere kredieten (uitdovend instrument, wachtlijst): 15.234 keuro;
- 12 verhogingen met reguliere kredieten op eerdere vastleggingen van relancedossiers voor de afbouw van de wachtlijst (restauratiepremies en erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure, uitdovende instrumenten): 544 keuro;
- 1 voor het wegwerken van de wachtlijst met het oog op energiezuinige maatregelen (klimaatmiddelen): 33 keuro;
- Geen voor meerjarige restauratiepremies (uitdovend instrument);
- 3 voor meerjarige premieovereenkomsten volgens het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 (uitdovend instrument, gewijzigde regelgeving): 843 keuro;
- 19 erfgoedpremies via oproep met reguliere kredieten: 7.491 keuro;
- 1.169 erfgoedpremies volgens de vernieuwde standaardprocedure: 48.611 keuro;
- 242 voor onderzoekspremies: 3.006 keuro;
- 87 voor premies voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem: 406 keuro;
- 29 voor premies voor buitensporige opgravingskosten: 620 keuro;
- 13 voor onderhoudspremies voor varend erfgoed: 145 keuro;
- 3 voor beheerspremies voor varend erfgoed: 681 keuro.

In totaal waren er 1.528 vereffeningen voor een totaal vereffend bedrag van 86.416 keuro, waarvan:

- 142 voor restauratiepremies met reguliere kredieten (uitdovend instrument, wachtlijst): 24.583 keuro;
- 40 voor erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure met reguliere kredieten (uitdovend instrument, wachtlijst): 9.934 keuro;
- 54 met relancemiddelen voor de afbouw van de wachtlijst van restauratiepremies en erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure (uitdovende instrumenten): 9.334 keuro;
- 18 dossiers met reguliere kredieten op eerdere vastleggingen van relancedossiers voor de afbouw van de wachtlijst (restauratiepremies en

erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure, uitdovende instrumenten): 918 keuro
- 3 voor het wegwerken van de wachtlijst met het oog op energiezuinige maatregelen: 306 keuro;
- 1 voor meerjarige premieovereenkomsten volgens het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 (uitdovend instrument, gewijzigde regelgeving): 231 keuro;
- 5 erfgoedpremies via oproep met reguliere kredieten: 1.979 keuro;
- 1 erfgoedpremie via oproep met reguliere kredieten (hoger onderwijs): 263 keuro;
- 2 erfgoedpremies via oproep met relancemiddelen: 416 keuro;
- 7 voor erfgoedpremies volgens de standaardprocedure (uitdovend instrument, gewijzigde regelgeving): 70 keuro;
- 949 voor erfgoedpremies volgens de vernieuwde standaardprocedure: 34.908 keuro;
- 176 voor onderzoekspremies: 1.978 keuro;
- 87 voor premies voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem: 406 keuro;
- 29 voor premies voor buitensporige opgravingskosten: 620 keuro;
- 8 voor onderhoudspremies voor varend erfgoed: 74 keuro;
- 6 voor beheerspremies voor varend erfgoed: 397 keuro.

Van het totale VEK werd 12.613 keuro niet benut (12,7%). De doorlooptijd van de dossiers, tussen twee en tien jaar, maakt het bijzonder moeilijk om de vereffeningen te ramen. De normale uitvoeringstermijn voor een (grotere) restauratie is vijf jaar, een termijn die mits motivatie verlengbaar is tot 10 jaar. Bovendien kennen vele werven onvoorziene bijsturingen in de doorlooptijd doordat onverwachte zaken opduiken. Ook aanbestedingen slepen langer aan door de recente forse prijsstijgingen waardoor men projecten tijdelijk 'on hold' zet of opnieuw aanbesteedt. Dat heeft er bij de grote premiedossiers zeker voor gezorgd dat premienemers minder voorschot- en uitbetalingsaanvragen indienden. Ook de zoektocht naar deskundige aannemers, zeker bij specialisaties, is niet altijd evident. Gelet op het voorgaande, was een aanwending van het VEK in 2025 niet haalbaar.

Op 31 december 2025 telde het agentschap Onroerend Erfgoed 197 dossiers op de zogenaamde wachtlijst. Dat zijn premie-aanvragen waarvan de inhoudelijke goedkeuring onder toepassing van de vroegere regelgeving al is gebeurd maar waarvoor nog geen kredieten beschikbaar waren op de begroting. Deze dossiers (restauratiepremies en erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure) vertegenwoordigen een totaalbedrag van ongeveer 113.393 keuro. Tegenover 31 december 2024 verminderde de wachtlijst met 41 dossiers, die een bedrag vertegenwoordigden van 32.712 keuro:
- Er werden 38 nieuwe wachtlijstdossiers vastgelegd voor 31.217 keuro;
- Er werden 5 wachtlijstdossiers vervangen door erfgoedpremies;
- Er werd 1 wachtlijstdossier vervangen door een erfgoedpremie via oproep.

In 2025 zijn 23 restauratiepremies uit de wachtlijst toegekend via reguliere kredieten. Daarnaast waren er 29 vastleggingsverhogingen op vastleggingen van vorige jaren (actualisatie door gestegen kostprijzen). In totaal werd 17.942 keuro vastgelegd in 2025.

In 2025 werden 15 erfgoedpremies toegekend volgens de bijzondere procedure uit de wachtlijst. Daarnaast waren er 7 verhogingen op vastleggingen van vorige jaren. In totaal werd 15.234 keuro vastgelegd in 2025.

Daarnaast waren er 12 verhogingen met reguliere kredieten op eerdere vastleggingen van relancedossiers. In totaal werd daarvoor 544 keuro vastgelegd in 2025.

Tot slot was er 1 vastleggingsverhoging voor 33 keuro voor het wegwerken van de wachtlijst met het oog op energiezuinige maatregelen.

De bestedingen onder het begrotingsartikel QG0-1QGD2CB-WT sluiten aan bij SD3: We leggen de focus op mensen - OD3.1: We optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen - Initiatief 20: We plannen nauwgezet oproepenrondes en pakken de historische wachtlijst voor restauratie- en erfgoedpremies aan.

3.3.2. Overige entiteiten onder gezag

/

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

3.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

/

Omschrijving

/

Ontvangsten

/

Uitgaven

/

VI. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

PROGRAMMA QA - QG0 – AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED

					(duizend euro)
2025	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
BA	1.103	0	0	23.584	23.560
BA-JR	1.103	0	0	23.986	23.962
BU	1.267	31	0	23.612	23.314

Inhoudelijke toelichting:
Het verschil tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening valt als volgt te verklaren:

- Bij de toegewezen ontvangsten lag de recuperatie van de loonkost voor gedetacheerde medewerkers 31 keuro hoger dan geraamd (begrotingsartikel QG0-9QADTZZ-OW);
- Het VAK en VEK lag 402 keuro hoger in de jaarrekening tegenover de begrotingsaanpassing:
    - Door herverdelingen met 371 keuro VAK en VEK uit de centrale provisies naar het begrotingsartikel QG0-1QAD2ZZ-LO;
    - Door een herverdeling van 1 keuro VAK en VEK uit de centrale indexprovisie voor de SARO (begrotingsartikel QG0-1QAD2ZW-IS);
    - Door 31 keuro extra VAK en VEK voor de lonen van gedetacheerde medewerkers, die worden aangerekend op QG0-1QAD4ZZ-LO.

Bij de algemene ontvangsten was er geen verschil tussen de begrotingsaanpassing en de jaarrekening. Wel lag de reductie van de bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers in de uitvoering 164 keuro hoger dan geraamd (QG0-9QADTZZ-OW);

Ontvangsten

QG0-9QADAZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:
Op het begrotingsartikel QG0-9QADAZZ-OW registreren we de ontvangsten verbonden met de interne werking (apparaat) van het agentschap Onroerend Erfgoed, waaronder terugstorting van verkeerd uitbetaalde lonen en vergoedingen, of verkoop van werkingsmiddelen (zoals voertuigen). Op dit begrotingsartikel rekenen we ook de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing aan voor kenniswerkers. Het bedrag van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing en andere HR-gebonden ontvangsten wordt toegevoegd aan het begrotingsartikel QG0-1QAD2ZZ-LO.

Begrotingsuitvoering:

					(duizend euro)
2025	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**

BA	1.103	0	0	0	0
BA-JR	1.103	0	0	0	0
BU	1.267	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:
Er was een ontvangst van 1.267 keuro voor de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers.

Er waren geen andere ontvangsten.

QG0-9QADTZZ-OW – ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:
Het variabel loonkrediet QG0-9QADTZZ-OW wordt gespijsd door de terugvordering van lonen van gedetacheerde werknemers van Onroerend Erfgoed (bijvoorbeeld een detachering naar een lokaal bestuur voor een politiek mandaat). Het gespiegelde uitgavenartikel is het variabel loonkrediet QG0-1QAD4ZZ-LO.

Begrotingsuitvoering:

					(duizend euro)
2025	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
BA	0	0	0	0	0
BA-JR	0	0	0	0	0
BU	0	31	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:
De ontvangsten lagen 31 keuro hoger dan geraamd; dit als gevolg dat er geen detachering meer was en er een gunstige afrekening was.

Uitgaven

QG0-1QAD2ZW-IS – SAR RUIMTELIJKE ORDENING

Korte inhoud begrotingsartikel:
Via een dotatie vanuit het begrotingsartikel QG0-1QAD2ZW-IS financiert het agentschap Onroerend Erfgoed volgende uitgaven van de SAR Ruimtelijke Ordening:

- De loonlasten van personeelsinzet voor onroerenderfgoedthema's binnen de strategische adviesraad;
- De werkingskosten, die in hoofdzaak presentiegelden zijn.

Binnen de strategische adviesraad gaat het over volgende raden en commissies: de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, de Vlaamse Heraldische Raad en de Vlaamse Commissie Varend Erfgoed.

Begrotingsuitvoering:

					(duizend euro)
2025	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
BA	0	0	0	102	102
BA-JR	0	0	0	103	103
BU	0	0	0	103	103

Inhoudelijke toelichting:
Het budget in de jaarrekening ligt 1 keuro VAK en VEK hoger dan de begrotingsaanpassing door een herverdeling vanuit de centrale indexprovisie om de kosten te dekken van de overschrijding van de spilindex.

QG0-1QAD2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:
Via het begrotingsartikel QG0-1QAD2ZZ-LO wordt de loonkost aangerekend van de personeelsleden van het agentschap Onroerend Erfgoed. Het agentschap bereidt het onroerenderfgoedbeleid in Vlaanderen voor, evalueert het en voert het uit. Vanuit die optiek beschermt het gebouwen, landschappen, archeologische sites en varend erfgoed. Verder ondersteunt het burgers, lokale overheden, ontwerpers, ontwikkelaars en andere instanties met adviezen, premies en subsidies. Het draagt ten slotte de kwaliteitsvolle omgang met onroerend erfgoed uit met beleidsgericht onderzoek en een gerichte communicatie daarover.

In het agentschap Onroerend Erfgoed werken een aantal wetenschappelijke medewerkers. Voor deze kenniswerkers bestaat er een vermindering op de bedrijfsvoorheffing. Het bedrag van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing wordt als een algemene ontvangst ingeschreven op het ontvangstenartikel QG0-9QADAZZ-OW met ESR-aggregaat OW. Dit bedrag wordt vervolgens als VAK en VEK bijgeschreven bij het loonkrediet van het agentschap.

Begrotingsuitvoering:

					(duizend euro)
2025	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
BA	0	0	0	20.825	20.825
BA-JR	0	0	0	21.195	21.195
BU	0	0	0	21.167	21.167

Inhoudelijke toelichting:
Het verschil van 370 keuro VAK en VEK tussen het gestemde en het definitieve krediet (in VAK en VEK) is een gevolg van volgende herverdelingen uit centrale provisies:

- 355 keuro om de stijging van de loonkost te dekken als gevolg van de overschrijding van de spilindex (in januari 2025);
- 15 keuro om eenmalige meerkosten voor Expeditie Talent te dekken;
- 132 keuro om recurrente meerkosten door endogene groei en impact van Expeditie Talent gedeeltelijk te compenseren.

Het VAK en VEK waren voor 99,9% benut.

QG0-1QAD2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:
Via het begrotingsartikel QG0-1QAD2ZZ-WT financiert het agentschap Onroerend Erfgoed zijn apparaatsgebonden werking. Het betreft recurrente uitgaven voor:

- Algemene werking waaronder onder meer HR, logistiek, facility, dienstverplaatsingen, interne communicatie;
- ICT voor interne toepassingen.

Daarnaast zijn ook niet-recurrente uitgaven mogelijk afhankelijk van de behoeften.

Begrotingsuitvoering:

					(duizend euro)
2025	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**
BA	0	0	0	2.657	2.633
BA-JR	0	0	0	2.657	2.633
BU	0	0	0	2.345	2.047

Inhoudelijke toelichting:
Van het totale VAK van 2.657 keuro werd ongeveer 312 keuro of 12% niet benut. Van het totale VEK van 2.633 keuro werd ongeveer 593 keuro of 22% niet opgebruikt. Voor de ICT uitgaven verliepen de bestedingen zoals voorzien en was er een beperkte onderbenutting van het VAK en het VEK.
De onderbenutting van het VAK en het VEK op artikelniveau is toe te wijzen aan een lagere besteding voor algemene werkingsuitgaven:

- Recurrente uitgaven voor algemene werking komen jaarlijks terug maar vertonen fluctuaties in ordegrootte. De kosten voor algemene werking (in VAK) lagen 3,5% lager in 2025 ten opzichte van 2024. Binnen de recurrente uitgaven is de daling in hoofdzaak te wijten aan lagere kosten voor verzendingen en voor druk- en kopieerwerk in 2025;
- Een aantal geplande niet-recurrente uitbestedingen schuiven op in de tijd;
- Als gevolg van een lagere VAK-aanwending voor algemene werkingskosten voor recurrente en niet-recurrente uitgaven was er ook een lagere VEK-benutting in 2025.

QG0-1QAD4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:
Het variabel loonkrediet QG0-1QAD4ZZ-LO wordt benut voor het betalen van de lonen van gedetacheerde werknemers van Onroerend Erfgoed. Het wordt gespijsd door de terugvordering van deze lonen via het middelenartikel QG0-9QADTZZ-OW.

Begrotingsuitvoering:

					(duizend euro)
2025	**AO**	**TO**	**LO**	**VAK**	**VEK**

BA	0	0	0	0	0
BA-JR	0	0	0	31	31
BU	0	0	0	-3	-3

Inhoudelijke toelichting:
Er waren geen uitgaven omdat er geen detachering meer was.

2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

/

VII. LIJST MET AFKORTINGEN

(Tekst)

AO Algemene Ontvangsten

BA Goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement

BA-JR Goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening

BBT Beleids- en Begrotingstoelichting

BU Begrotingsuitvoering zoals opgenomen in de jaarrekening

DAB Dienst met Afzonderlijk Beheer

ESR Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen

IS Interne stromen (ESR-aggregaat)

ISE Inhoudelijk structuurelement

IVA Intern Verzelfstandigd Agentschap

LE Leningen (ESR-aggregaat)

LO Leningontvangsten

LO Lonen (ESR-aggregaat)

MVG Ministerie Vlaamse Gemeenschap

OI Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)

OL Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)

OP Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)

OW Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

PA Participaties (ESR-aggregaat)

PR Provisies (ESR-aggregaat)

TO Toegewezen ontvangsten

VCO Vlaamse Codex Overheidsfinanciën

VAK Gesplitst vastleggingskrediet

VEK Gesplitst vereffeningskrediet

WT Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

- 31 januari 2025: opname Feestlokaal Vooruit (Gent) op de Belgische indicatieve lijst binnen het kader van de Werelderfgoedconventie
- 25 april 2025: goedkeuring wapens en vlaggen van de stad Antwerpen, de stad Hasselt en het district Borsbeek
- 7 november 2025: goedkeuring overdrachtsprotocol tussen beleidsvelden Toerisme en Onroerend Erfgoed
- 12 december 2025: wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en het Varenderfgoedbesluit van 27 november 2015, wat betreft de implementatie van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023
- 12 december 2025: wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, wat betreft de subsidies aan actoren en de erfgoedlening – 1ste principiële goedkeuring
- 12 december 2025: wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, het Varenderfgoedbesluit van 27 november 2015 en het besluit van 23 november 2023 over Vlaamse erfgoednetwerken, wat betreft de project- en beheerssubsidies en de onderhouds- en beheerspremies – 1ste principiële goedkeuring
- 12 december 2025: goedkeuring oproep Meerjarenpremieovereenkomsten iconisch monumentaal erfgoed
- 12 december 2025: goedkeuring samenwerkingsovereenkomsten met Stichting Kempens Landschap en Erfgoedstichting Vlaams-Brabant
- 12 december 2025: goedkeuring samenwerkingsovereenkomst met Herita vzw
- 12 december 2025: goedkeuring van het Onroerenderfgoedrichtplan voor Linkerscheldeoever

IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'

Er waren geen resoluties of moties van het Vlaams Parlement die betrekking hadden op het beleidsveld Onroerend Erfgoed.

X. BIJLAGE 'METADATA INDICATOREN'

1. ISE THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED

Voor dit ISE hanteren we één indicator, met name over kennisproductie en –verspreiding. Deze indicator is gekoppeld aan de strategische doelstelling 'We begeesteren met goede praktijken' en de operationele doelstelling 'We bieden relevante kennis en expertise aan erfgoedbeheerders en professionals om een kwaliteitsvolle en begeesterde erfgoedzorg te ontplooien'. Een beperking van de indicator is dat er moeilijk een streefwaarde vastgesteld kan worden.

In 2025 publiceerde het agentschap in totaal 175 rapporten, handleidingen, afwegingskaders en richtlijnen, een sterke toename ten opzichte van 2024. Deze vertegenwoordigen een kostprijs van 1.866 keuro, wat een gelijkaardig bedrag is ten opzichte van vorig jaar.

2. ISE PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG

Voor dit ISE hanteren we twee indicatoren. De eerste is het aantal gemeenten dat een erkende onroerenderfgoedgemeente (OEG) is of deel uitmaakt van een erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED) en het subsidiebedrag dat ze ontvangen. De erkenning als OEG en/of IOED berust op vrijwilligheid en de keuze om een erkenning aan te vragen behoort tot de autonomie van het lokaal bestuur.

Eind 2025 waren er 17 erkende OEG's en waren 211 Vlaamse gemeenten aangesloten bij een erkende IOED, wat een lichte daling is ten opzichte van het vorige jaar. In 2025 werden geen subsidies vastgelegd voor OEG's en 2.579 keuro voor IOED's.

De tweede indicator is het aandeel eigendommen in het beheer van erkende Vlaamse Erfgoednetwerken (VEN) dat zich in goede staat bevindt en de beheersubsidies die ze ontvangen. De streefwaarde werd bepaald in de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en het erkende Vlaamse Erfgoednetwerk: Herita heeft de ambitie om tegen 2030 alle eigendommen in goede staat te brengen.

3. ISE KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG

Voor dit ISE hanteren we één indicator, met name het aantal resterende dossiers op de wachtlijst en het premiebedrag dat deze vertegenwoordigen.

Eind 2025 omvatte de wachtlijst 197 dossiers voor een totaal van ruim 113 miljoen euro aan premies. Tegenover 31 december 2024 verminderde de wachtlijst met 41 dossiers, die een bedrag vertegenwoordigden van meer dan 32 miljoen euro.

XI. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

Er waren geen aanbevelingen van het Rekenhof die betrekking hadden op het beleidsveld Onroerend Erfgoed.

Identificatie Rekenhofrapport			**[publicatiedatum]**
Aanbeveling 1 – [tekst aanbeveling]			
Omschrijving acties[1]	**Uitvoering gepland tegen[2]**	**Status** In te vullen met: - "Gepland" [3] - "In uitvoering" - "Uitgevoerd"	**Toelichting bij de status[4]**
1			
2			
3			
…			
Aanbeveling 2 – [tekst aanbeveling]			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1			
2			
…			
Aanbeveling 3 – [tekst aanbeveling]			
Omschrijving acties	**Uitvoering gepland tegen**	**Status**	**Toelichting bij de status**
1			
2			
…			

[1] Het gaat zowel om acties die al gerealiseerd zijn, als om acties die nog (gedeeltelijk) uitgevoerd moeten worden. Bij de omschrijving wordt eveneens vermeld op welk inhoudelijk structuurelement en, indien mogelijk, op welke beleidsdoelstelling de actie betrekking heeft.
[2] In deze kolom wordt de geplande realisatiedatum van de actie ingevuld. Die datum kan in het verleden of in de toekomst liggen.
[3] "Gepland" wordt ingevuld als de actie nog niet gerealiseerd of nog niet in uitvoering is.
[4] In deze kolom wordt inhoudelijke toelichting gegeven over de planning en uitvoering. Bij vertraging wordt het nieuwe tijdspad beschreven. Indien geen acties worden vermeld, kan dat hier worden gemotiveerd.

XII. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE"

Er waren geen arresten van het Grondwettelijk Hof die betrekking hadden op het beleidsveld Onroerend Erfgoed.